terror, who were buried after interrogation and torture, during the second occupation of Lithuania after the Second World War.

During the field evaluation conducted in 37 m^2 at this site in 2007, human skeletons were unearthed in six undisturbed burials and investigated. Three disturbed burial sites were also recorded. All of the discovered osteological material was investigated in the Medicine Criminalistics Laboratory at the Mykolas Romeris University Institute of Forensic Medicine. The investigation conclusions noted that the bones had lain in the ground for over 50, and probably over 100 years.

Two collective and two individual inhumations, which contained eight individuals, one of which was a child, were investigated during the 2010 excavation. The individuals had been buried without grave goods except in one burial, 1(7), where a knife blade and a razor blade were found (Fig. 1). The majority of the individuals had been buried without a coffin except inhumation 2(8), where two coffin nails and rotten wood were found.

Ilona Vaškevičiūtė

Kapinės Vilniuje, Mindaugo gatvėje 27, 27A

Vilniaus mieste, sklype Mindaugo g. 27, 27A (Kauno ir Mindaugo gatvių sankirtoje) po 2009 m. atliktų archeologinių žvalgomųjų tyrinėjimų (*ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 150–153) buvo pradėtos tirti surastos kapinės (*ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 141–148). 2010 m. jų tyrimai pratęsti. 2009 m. tyrimai koncentravosi P kalvelės dalyje. 2010 m. buvo tiriama į V, Š ir R nuo anksčiau tirto ploto. Iškastos 4 perkasos: į V nuo 2009 m. tirto ploto kasta perkasa VI (27x4,6 m dydžio), į Š nuo minėto ploto –perkasa VII (25x9–11 m dydžio), į R – perkasa VIII (12x6 m dydžio) ir labiausiai į Š kalvelės pusę nutolusi perkasa IX (28x6 m dydžio). Pastaroji perkasa buvo išmatuota ir tirta norint surasti tikslią kapinių Š ribą, nes 2009 m. žvalgomųjų tyrinėjimų metu ji buvo nustatyta tik apytikriai. Iš viso 2010 m. buvo ištirtas bendras 614,2 m^2 plotas.

Tyrimų metu išsiaiškinta, jog kalvelė, kurioje buvo laidojama, žemėja Š kryptimi. Kapai randami apie 40–80 cm įkasti į šviesų gelsvą smėlį. Virš šio smėlio buvo susidaręs pilkšvos spalvos 15–30 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta keramikos: puodų, puodynių ir lėkščių šukių (176 vienetai), koklių (12 šukių), stiklo butelių duženų. Keramika buitinė, vyrauja neglazūruoti indai, tik nedidelė dalis puodų buvo padengti žalia glazūra. Rastas vienas juodosios keramikos indas (kelios šukės). Rastoji keramika datuojama XVIII–XIX a. (gal dalis gali būti priskirta ir XVII a. pabaigai). Aukščiau šio sluoksnelio susiformavusiuose sluoksniuose rasta fajanso ir porceliano indų duženų, puoštų aukso, kobalto, raudonos ir žalios spalvos glazūros ornamentais. Indai fabrikinės, masinės gamybos. Metalo detektoriumi viršutiniuose XIX–XX a. susiformavusiuose sluoksniuose surinkta rusų carų Nikolajaus I, Aleksandro II kapeikų (1851–1895 m.), Rusijos, Lietuvos (iki 1940 m.) ir Lenkijos muitinės plombų bei mažai vertingų XIX a. pabaigos – XX a. I pusės metalo dirbinių.

Kadangi kalva žemėjo į Š ir šiek tiek į V puses, tiek pilkos spalvos kultūrinis sluoksnis (su minėtos keramikos radiniais), tiek ir patys palaidojimai rasti kiek giliau nei 2009 m. Pilkas kultūrinis sluoksnis fiksuotas H_{abs} 141,00–

141,20 m aukštyje (perkasa VI); H_{abs} 139,60–139,90 m aukštyje (perkasa VII), H_{abs} 140,50–141,00 m aukštyje (perkasa VIII) ir H_{abs} 140,10–14,30 m aukštyje (perkasa IX). Palaidojimai surasti atitinkamai giliau.

Iš viso ištirti 53 kapai (79–130 ir kapas 68). Kapas 68 dalinai buvo atkastas 2009 m. (kojų dalis), tačiau didesnė jo pusė buvo po perkasos siena, todėl jis liko nenuimtas, bet įdėjus metriką, paliktas.

Beveik visi mirusieji (išskyrus dvigubą kapą 101 ir kapus 85, 128, kur nepastebėta nei medienos likučių, nei vinių) palaidoti karstuose (1 pav.). Karstai lentiniai, sukalti vinimis. Prie daugumos kapų rasta medienos likučių ir vinių. Iš viso suinventorinta daugiau kaip 100 vienetų vinių. Kapo 88 karsto dangtis buvęs išdabintas alavo (?) ar kito balto metalo papuošimais. Karsto kontūro dalis 100x25 cm dydžio plote buvo tarsi nuberta baltos spalvos blizgiais metalo milteliais (jų paimti nepavyko). Mirusiųjų kaulai, ypač rasti perkasoje VI, labai sutręšę. Mirusieji su nedidelėmis išimtimis guldyti ant nugaros, ištiestomis kojomis ir ant dubens kaulų sudėtomis arba palei šonus ištiestomis ar krūtinės srityje sukryžiuotomis rankomis (2 pav.). Rasta keletas kapų, kur mirusieji palaidoti ant šono: kape 79 mirusysis palaidotas ant dešiniojo šono, kape 83 – ant dešiniojo šono, o mirusiojo ranka gulėjo paspausta po juosmeniu, kape 112 – ant dešiniojo šono, kape 128 – ant kairiojo šono, per kelius sulenktomis kojomis, kape 113 – kniūbsčias, dešinė ranka tarsi ištiesta į viršų, bet rankos kaulų išlikę tik žastikaulio ir alkūnkaulio fragmentai (3 pav.). Rasti ir 2 dvigubi kapai (100 ir 101). Kape 100 du žmonės palaidoti atskiruose karstuose, bet vienoje duobėje, o kape 101 – be karsto, bet vienoje duobėje. Atlikus palaikų antropologi-

1 pav. Kapo 82 karsto kontūras. I. Vaškevičiūtės nuotr.

Fig. 1. The contours of the coffin in burial 82.

2 pav. Kapas 98. I. Vaškevičiūtės nuotr.

Fig. 2. Burial 98.

nio tyrimo analizę paaiškėjo, kad abejuose dvigubuose kapuose palaidotos moterys. Žmonių palaikų antropologinius tyrimus atliko VU MF profesorius Rimantas Jankauskas.

3 pav. Kapo 113 detalė. I. Vaškevičiūtės nuotr.

Fig. 3. A detail from burial 113.

4 pav. Kapinių ribą žyminčios stulpų vietos. I. Vaškevičiūtės nuotr.

Fig. 4. Site of the posts marking the cemetery's boundary.

Palaidotieji neturtingi įkapėmis. Jų rasta tik 9 kapuose – 11 vienetų, tarp jų vienas žiesto puodo pakraštėlis. Kitos įkapės – žiedai, monetos ir sagtelės. Žiedai rasti 5 – kapuose 79 (2), 93 (2), 100A. Du žiedai su platesne priekine dalimi, primenančia akutę (kapas 79), du žiedai juostiniai (kapai 93, 100A) ir vienas (kapas 93) tarsi su nedidele akute. Visi žiedai žalvariniai, rasti moterų kapuose. Tokie žiedai būdingi XVI a. antrosios pusės – XVII a. pirmosios pusės palaidojimams. Monetos rastos kapuose 85, 97, 98. Dvi (kapuose 97, 98) – aiškiai įskaitomos. Tai 1569 ir 1570 m. kalimo Žygimanto Augusto denarai. Trečioji moneta taip pat Žygimanto Augusto denaras (?), tačiau jos kalimo metai neaiškūs. Kape 113 rasta geležinė sagtelė su žalvariniu skersinuku liežuvėlio tvirtinimui (kapas moters), kape 103 – žalvarinė pailga plokštelė su kiaurymėmis. Kapas taip pat moters. Net 27 % visų palaidotųjų – vaikai.

Sprendžiant pagal rastas monetas, kapai gali būti datuoti XVI a. antrąja puse.

Nedidelis įkapių skaičius ir didelis procentas palaidotų vaikų leidžia manyti, jog buvo tirtas kapinių pakraštys. Perkasoje IX, kuri labiausiai nutolusi į Š pusę, rastas tik vienas palaidojimas (kapas 130), o už 8 m nuo jo į Š aptiktos ir 4 stulpavietės – 80x80 cm, 80x70, 55x50 ir 55x40 cm dydžio (4–5 pav.). Jos žymi buvusį statinį – greičiausiai įėjimo į kapines vartus. Taigi 2010 m. tyrinėjimų metu buvo surastas kapinių Š pakraštys.

The cemetery at Mindaugo Street 27, 27A, Vilnius

The investigation of the cemetery discovered in 2009 was continued on the plot at Mindaugo St. 27, 27A (the intersection of Kauno and Mindaugo Streets). A total of 614.2 m^2 was excavated in the N part of the hill, where the burials are concentrated, 53 burials from the second half of the 16th century were unearthed (Figs. 1–3), and 11 grave goods: five bronze rings, three coins (Sigismund August 1569–1570 denars), a small buckle, a potsherd, and a cast sheet bronze ornament. The cemetery's N edge, which was marked by the discovered postholes from the gate that stood here, was found (Figs. 4–5).

The burials had been dug about 40–80 cm deep into light yellowish sand. Above the sand had formed a greyish 15–30 cm thick cultural layer, which contained ceramics: pot, jar, and plate fragments (176 sherds), stove tile fragments (12 sherds), and glass bottle shards. Among the household ceramics, unglazed vessels predominate and only a small percentage of the pots are covered with a green glaze. One black ceramic vessel (several sherds) was found. The discovered ceramics date to the 18th–19th centuries (some possibly being ascribable to the late 17th century).

5 pav. Kapinių ribą žyminčios stulpų vietos pjūvyje. I. Vaškevičiūtės nuotr.

Fig. 5. The section of the postholes marking the cemetery's boundary.

Manvydas Vitkūnas,
Ilona Vaškevičiūtė

Jurgionių senkapis

2010 m. birželio 21 – liepos 4 d. buvo pradėti Jurgionių (Trakų r., Aukštadvario sen.) senkapio (UK 13145) archeologiniai tyrimai. Juos organizavo leidykla „Versmė". Tyrinėjimai Jurgionių senkapyje tapo dalimi kompleksinės kraštotyrinės ekspedicijos, kurios tikslas – surinkti medžiagą kolektyvinei monografijai „Aukštadvaris" (iš serijos „Lietuvos valsčiai"). Archeologinę praktiką ekspedicijos metu atliko VPU Istorijos fakulteto studentai.